

Protokoll fört vid enskild föredragning

Finansavdelningen
Allmänna byrån, F1

Beslutande
Minister
Roger Höglund

Föredragande
Utredare
Robert Lönnqvist

Justerat
Omedelbart

Nr 22

Långsiktigt ökade landskapsandelar till kommunerna
ÅLR 2022/3373
82 F1

Beslut

Landskapsregeringen beslutade att inleda projektet *Långsiktigt ökade landskapsandelar till kommunerna* **enligt bilaga 1, F122E18**.

Landskapsregeringen beslutade att tillsätta en politisk referensgrupp med följande sammansättning:

Mathias Johansson, Åländsk Center r.f.
Jörgen Strand, Moderat Samling på Åland r.f.
Runa-Lisa Jansson, Obunden Samling
Erica Scott, Hållbart Initiativ
Brage Eklund, Ålands Framtid

Den politiska referensgruppens medlemmar ersätts i enlighet med Ålands landskapsregerings beslut om kommittéarvoden.

Landskapsregeringen beslutade även att tillsätta en kommunal referensgrupp:

Christian Dreyer, Jomala kommun
Niklas Eriksson, Föglö kommun
Andreas Johansson, Sunds kommun
Julia Lindfors, Lemlands kommun
Arne Selander, Mariehamns stad

Långsiktigt ökade landskapsandelar

1 Godkännande av uppdraget och leveranser

Godkännande i samband med föredragning.

1 Projektnamn/identitet

Kommunal ekonomi år 2022. Långsiktig ökning av landskapsandelar samt strategiska målsättningar

2 Effektmål och bakgrund

Lagstiftningen om landskapsandelssystemet har följande målsättningar som togs fram av en parlamentarisk referensgrupp.

1. Landskapsandelssystemet ska ge kommunerna möjlighet att tillhandahålla lagstadgad basservice. Målet nås genom inkomst- och kostnadsutjämnning
2. Landskapsandelssystemet ska vara enkelt och förutsägbart. Målet nås genom en steglös modell och ett fåtal parametrar som styr fördelningen
3. Landskapsandelssystemet ska gynna hållbar tillväxt
4. Landskapsandelssystemet ska främja samarbete och samgång

För att skapa en klarare bild av nuläget och bättre kunna planera för åtgärder kommer arbetet med en statistisk uppföljning av kommunala sektorns kostnader och intäkter jämfört med landskapets att göras. Uppföljningen ska behandla landskapsandelarnas utveckling och relevanta kostnadsutvecklingar.

Effektmål för uppdraget är i enlighet med *Budget för Åland 2022* att tydliggöra kommunernas ekonomi i nuläget och föreslå hur en långsiktig ökning av landskapsandelarna kan genomföras. Ökningen ska följa lagstiftningens målsättningar och systemets logik.

FNU skriver också i sitt betänkande om *Budget för Åland 2022* att "landskapsregeringen i tilläggsbudget i skyndsam ordning eller senast under 2022 skjuter till anslag så att landskapsandelarnas volym återgår till den nivå där de befann sig innan den föregående regeringen sänkte anslagsnivån".

Basbeloppen ska enligt lag följas upp vart fjärde år. Uppföljningen ska ta hänsyn till eventuella förändringar i servicenivåer. Med anledning av ny lagstiftning inom grundskola och socialvård som implementerats från 2021 kommer landskapsregeringen att göra en extra uppföljning av samtliga basbelopp hösten 2022. Resultatet av uppföljningen påverkar basbeloppen för 2023

3 Underlag

Slutrapport landskapsandelar 2018 , [rapport lsandelar efterremiss 2016-09-24 2 0.pdf \(regeringen.ax\)](#)

[Uppföljning av landskapsandelsreformen 2008 | Ålands statistik- och utredningsbyrå \(asub.ax\)](#) - uppföljning landskapsandelar år 2008

Landskapslag (2017:120) om landskapsandelar till kommunerna | Ålands landskapsregering (regeringen.ax) - lag om landskapsandelar

[Lagförslag 1/2020-2021 | Ålands lagting \(lagtinget.ax\)](#) - beskrivning utökade uppgifter och ersättning

[Kommunernas och kommunalförbundens ekonomi och verksamhet 2020 | Ålands statistik- och utredningsbyrå \(asub.ax\)](#) - Kommunernas ekonomi och verksamhet , år 2020 med flera år.

[Finans- och näringsutskottets betänkande 1/2021-2022 | Ålands lagting \(lagtinget.ax\)](#)

[Kommuner med synnerligen ansträngd ekonomi lagförslag](#)

[20210607 rapport möjliga minskningar av kommunernas kostnader.pdf \(regeringen.ax\)](#) - besparingsförslag kommunala sektorn

Framtidens kommuner- [Vilka krav kan vi ställa på framtidens kommuner \(ÅSUB\)](#)

4 Projektmål, krav och önskemål

4.1 Resultat

Leveranser

- Informationsmöte om landskapsandelssystemet med båda referensgrupper
- Statistisk uppföljning av kommunala sektorns kostnader och intäkter jämfört med landskapets 2011–2021
- Förslag till hur stor den långsiktiga ökningen av landskapsandelarna ska vara och hur den kan förverkligas och om något särskilt område ska prioriteras (inklusive uppdaterade basbelopp, träningsundervisning).
- Uppföljning av basbelopp för socialvården och bildningssektorn med anledning av ny lagstiftning
- Förslag till tydligare definierad ersättningsnivå för träningsundervisningen
- Förslag till förändringar i systemet diskuteras och noteras i slutrapporten.

Inberoenden

- Fastställda bokslut för kommunerna 2021

Avgränsningar

- En jämförelse med gamla landskapsandelssystemet ingår inte
- Målsättningarna för landskapsandelssystemet är givna
- Lagändringar utöver ersättningsgrader ligger utanför projektet, med eventuellt undantag för träningsundervisningen.
- Logiken i landskapsandelssystemet är att en ökning sker genom höjda ersättningsgrader

Referensgrupper

En politisk referensgrupp förväntas

- Ge förslag till hur stor ökningen av landskapsandelarna ska vara och vad som är centralt vid en ökning, dvs om något särskilt område ska prioriteras (ca 4 möten)

En kommunal referensgrupp med tjänstemän förväntas

- Ge synpunkter på referensgruppens förslag till ökning av landskapsandelarna och vad som är centralt vid en ökning av landskapsandelarna, dvs på hur förslaget till ökning bör implementeras (ca 2 möten)

4.2 Hålltider

Maj

- Projektstart
- Informationsmöte om landskapsandelssystemet för referensgrupper

Maj–juni

- Statistisk uppföljning av kommunala sektorns kostnader och intäkter jämfört med landskapets 2011–2021
- Den politiska referensgruppen ger förslag till hur stor ökningen av landskapsandelarna ska vara och vad som är centralt vid en ökning, dvs om något särskilt område ska prioriteras
- Den kommunala referensgruppen med tjänstemän kommenterar förslagen.

Augusti–september

- Uppdaterade basbelopp för socialvården och bildningssektorn, översyn av träningsundervisningens ersättningsmodell
- Slutförslag hur ökningen av landskapsandelarna ska göras

4.3 Kostnad

Konsult ca 6 000 euro

Intern arbetstid: ca 20 000 euro

Sammanlagt ca 26 000 euro

4.4 Projektmålets prioritering

Prioritering: Resultat Tidpunkt Kostnad

5 Finansiering och projektorganisation

Kostnaden belastar moment 30010.

Projektorganisation

Styrgrupp: Roger Höglund (ordf)
Runa Tufvesson

Projektledare: Robert Lönnqvist
Projektmedarbetare: Projektet har möjlighet att ta in externa experter.

Politisk referensgrupp:

Mathias Johansson (Centern)
Jörgen Strand (Moderaterna)
Runa-Lisa Jansson (Obundna)
Erica Scott (Hållbart Initiativ)
Brage Eklund (Ålands Framtid)

Kommunal referensgrupp:

Christian Dreyer, Jomala
Niklas Eriksson, Föglö
Andreas Johansson, Sund
Julia Lindfors, Lemland
Arne Selander, Mariehamns stad